

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Calepinus Ad librum

Calepino, Ambrogio

Venetijs, 1509

J ante T

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97861](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97861)

alter isaurus. hic adeo pauper fuit vt publico funere romę
 clatus fuerit. Zimman? Isaura populi numero dixit. Clau-
 diopolis quam deduxit colonia. Claudius cesar. Isaura an-
 te. Alii isauriam se. genere protulerunt. Sunt qui dicant isau-
 riam regionem minoris asie: dictam q̄ vndiq; aurarum fla-
 tidus pateat. eiusq; metropolim esse seleuciam.
 Ischia scribit iulius pollux carnosas post libos vtrinq; emine-
 ntias appellari: que vō post h̄ crescit γλαυτοί hoc est lati-
 nos nates. Duo illa ossa circa q̄ ver sura fit ita distinguuntur:
 vt dicat concanū illō superius κοτυλι latine acceptabuluz
 inferius vō ασχη qd̄ nostri corēdicē dicunt. Quo et nomi-
 ne zneruus ille nominat qui corēdicē femeri committ. Erit
 ergo cocenduz vertebra cotyle infra quā pyxidem appellat
 neruus quibusdam ita illigata vt facilis corarū motus atq;
 flexio fiat. vnde qui cocendice laborat ischiadici vel ischia
 ei dicuntur. P̄ly. Ador aquā bibere catillo mire id prodesse
 ischiadici recentiores medici sciaticam dicunt.
 Ischyros cum accentu in prima. latine fortis dicitur ισχος enī
 fortitudo est.
 Ischomache. pe. cor. nomē cōpositū ex ισχω habeo. ααχη πι-
 gna. Quoniam dicta ē hippodamia q̄ habuit in nuptiis suis
 pugniā centaurorū. Hęc fuit atitracij filia q̄ nup̄it perithoo.
 Isis. z̄ idis. actum facit ism. Znachī filia. Joprius dicta que
 olim pererrās atq; ad nili fines puenisset iouis amatoris ope
 formam vacę immutauit. Estq; ab egyptijs p̄ oca celebra-
 ta. de qua Luc. lib. vi. Nos in templa tuaz romana recipim?
 ism. Hęc enī nomine dicta est insula i sinu arabico Scuidas
 ισος αυτη λεγεται ιω ην ηρωασεμοροζος εεργουος
 και ην ηρωα φοβουμενος αυτη μεταβαλλε πο-
 τε μεν εις λουκην βοουρ ποτε δε εις μελλαινα
 ποτε δε εις γαζουσαρ μεθης παλαμμενος η λο-
 κει εις ι γωτορ.
 Ismarus. pe. cor. gñus maf. in plurali neutri. Adons thacię af-
 per z̄ in culus ex pte ex alia fertilis vinetis z̄ oliuetis quez oz
 pbeis incoluit vbi Zimara vrbis ciconum fuit. Virgi. Nec
 tantum rhodope miratur z̄ ismarus ozpbea.
 Ismenus. pe. pro. flum? Boeotię ab ismerio pelagi filio cogno-
 minatus. Sicut? Hęc in ingēti veniētē ismenon acerno.
 Isocrates. pe. cor. nomē maximi oratoris greci q̄ pfectus magi-
 ster z̄ scripsit multa p̄clare z̄ docuit alios. cuius domus cum
 atq; grecię q̄ ludus quidam patuit atq; officina dicendi.
 Isomyia cū accētū i pe. latine iuris equalitas dicitur.
 Isopellū ciuitas i ymbria ex altera montiuz parte qua carnetes.
 Israel inter p̄at vir vidēs deū. qd̄ nomen impositū fuit Jacob
 patriarchę a quo israelite pe. p. q̄ de israelis stirpe sūt. q̄ p̄i?
 bebegi dicebāt. S̄postq; in duo regna populus hebreozum
 diuisus ē. tūc ouē trib? q̄ de stirpe iuda reges habebant iu-
 deozū nomē sortitē sūt reliq;. x. trib? israelis nomē tenuerūt.
 Et ab israel filio isaach regio maioris asie samaria stermin-
 na dicta ē israel. Dicitur z̄ israelitide a noiatiuo singulari israe-
 litis. idis. z̄ israelitis. Hiero. in li. numeri. Atrepto pugione i
 gressus est post virū israelitidē Sic Madian: madianitidis
 z̄ madianinis. Moab: moabitis z̄ moabitidis.
 Issa. insula in mari ariatico adiacens dalmatię. vt P̄tol. lib. ii.
 scribit in qua fuit issa non ignobilis ciuitas a qua isseus a. uz
 Issus vrbis cilicie z̄ syrie fluminis.
 Ister. istri fluminis Europę per magnus. quod z̄ istrum dz. quā
 do. s. flumē sequitur. vt inquit P̄obus. Hoc z̄ ab dabanum
 z̄ oanubium vocatur. Vnde in dictione Danubius.
 Istria italę regio illyrio stermina que in latitudine. xl. pas. mi-
 lia i circuitu. cxxv. millia p̄lectis a fozmiane nūc Lisana flu-
 mio ad sanatici sinū in quo arsa amnis occurrit istria ab il-
 lyrio dirimit. Istriorū gētē fama ē. originē a colchis dixisse
 missis ab octa rege argonautas p̄sequēdos q̄ vt a pōto itraue-
 rit istri nec raptores inuenissent siue metu regis: siue tedio
 lōge navigationis iuxta Aquilegiā cōfederūt: istriq; ex am-
 nis nomine quo a mari concesserāt sunt appellati. In ea est
 iustitropolis vrbis quā iustinus imperator extruxit a q̄ Pau-
 lus Uergerius vir eloquentissimus originem duxit.

Isthmus. ea. terre structura ē que inter duo maria iter porrigit
 Qui. Quia duo porrectus lōge freta d̄met istmos. Sūt autē
 duo isthmi achaiicus seu corinthiacus: z̄ thaci? istmos cor-
 rinthiacus angusta ē z̄ breuis terra. De quo p̄pō. scribit. h̄
 id isthmo cognomē ēē. qz. iiii. milliū spatio egeū mare ab Jo-
 nio submouens angusto tramite helladi peloponnesum anne-
 ctit. Sup hoc isthmo fuit vrbis corinthi. Thracius isthmus
 inqt solinus i thracia est similibus angustijs z̄ pari latitudine
 arcti maris cuius littoza vrbes vtrinq; secus ostentant pro-
 pōtidis ozam insignit pactę melana sinum cardia. P̄ly. lib.
 iiii. Super hoc isthmo scribit fuisse cardiam ciuitatem.

Ita aduerbiū similitudinis geminū suplatiuū exposcit siue nois
 siue aduerbiū. Li. lib. de ora. Ut quisq; grece optime sciret ita
 eē nequissimū Vel bz verbū vim suplatiuū habēs. Idē i ca-
 to. Ut q̄sq; etate antecedit: ita sine p̄ncipatuz obtinet. Inter
 dū cū comparatiuo significatq; sic Quisq; valde. Ter. in an. Nō
 ita dissimili sūt oratione ac stilo. Quisq; optantis. Pacu. ita te
 dis amē: ita tibi p̄ voto secūdent oia. Quisq; illatua diuctio ē
 p̄ igit. Li. Ita nobilissima ciuitas grecię z̄ olim potētissima
 sepulchrū cuius sui ignozasset nisi ab homine arpinate. didi-
 cisset. Sicut qñ cōponit atq; semp ē cōiunctio causalis z̄ bz
 accentū in prima z̄ vicinias Itaq;. Si autē ouę partes sūt: ha-
 bet accētū in penultima z̄ vicinias itaq;. Ter. in an. Immo
 ita volo: itaq; postulo vt fiat. Plau. in am. Ueruz ita anima
 tus fuit: itaq; sum nunc vt ea te patera donem.

Ithaca insula ante epirum in qua regnauit vlysses. In ea etiam
 vrbis eiusdem nominis: vt inquit P̄tol. lib. tertio. Ibetiam
 mons neritos a quo tota insula quandoq; dicta neritos fuit
 Virg. Neritos ardua saxis.

Italia Europę regio. prius hesperia ab hespero atlantis fratre:
 q̄ a fratre puluis z̄ hispanię z̄ italię dedit nomē: siue vt Ma-
 cro. inquit ab hespero stella q̄ occā sui subiecta sit. Inde De
 notria vel a bonitate vim qd̄ i italia nascit. Nā greci οιορ
 vinū dicūt. vel ab enotrio sabinozū rege. postea italia ab ita-
 lo siculozū rege q̄ agriculturaz italos docuit z̄ leges posuit.
 Nā ad eā partē venit i q̄ postea Turn? regnauit z̄ suo noie
 appellauit. Vir. Est locus hesperia graij cognomine dicunt.
 Terra antiq; potēs armis atq; vberē glebe q̄ notrij coluē vi-
 ri nūc fama minoris italiā dixisse ducis de nomine gētem. Li-
 meus z̄ Uar. a bobus vocatā dixerūt: qñ tauri greca veteri
 lingua ita vocati sūt a quoz multitudine z̄ pulchritudine ita-
 liā dixerūt. Latū vō pars italię est. Est et dicta auisonia vt
 Aristoteles inqt pars ad tyrrhenū versa. Estq; in forma cru-
 ris ter Adriaticū z̄ thulesuz mare: z̄ a iugis alpium dozfaq;
 apēnini porrecta se paulat; attollēs vsq; ad rbergynū verti-
 cē z̄ littoza brutioz extēdit i vltimo sui scindit i duo cornua
 quoz altez ioniiū spectat mare: alterū siculuz in extremitate
 rbergynū oppidū habēs. Eius lōgitude ab augusta p̄tozia q̄ i
 alpino fine sta ē z̄ p̄ romā capuāq; porrigit vsq; ad oppi-
 dū rbergynū Solino teste decies cetera z̄ viginti milia passūū
 colligit. latitudo vō q̄drigēta decez vbi maior latitudo: vbi
 vō minor cētū trigintaser. hētq; vmbilicū in agro reatino q̄
 ouidū ex latere maris superi rubiconē fluminū p̄ finibus habu-
 it. Diuidit autē in. xvj. regiones. s. Liguria. Etruria. Latium.
 Lāpaniā. Lucaniā Calabriā. Apuliā. Sānium siue Apuntū
 Piceniū. Flamiiniā z̄ emiliam seu romadiolam. Umbriam
 nunc ducantū spoletanū. Gallia cisalpinā Venetiā nūc mar-
 cham tarui sanam. iapidiaz z̄ carniam nunc foziulū z̄ istria
 Ab italia sunt italus. a. um. z̄ italicus. a. um.

Italica vrbis in italia. que alio nomine consiniuz dz vt ait Stra-
 alia in hispania patria syriū italię.

Italici. p̄bie genus quoddam nuncupatum ex ea parte italię q̄
 quōdam magna grecia dicta. Quod vt docet Aug. lib. viii.
 ci. dei. actozem habuit pythagozam famiam a quo etiam se-
 runt ipsum p̄bie nomen exortum.

Item aduerbiū significat similitur: quasi iterum idem.
 Iter: iteris fm pas. Itiner vero itineris pro actu eundē. licet iu-

ner nūc non sit in vsu. cū obliqui nōis iter ab vsu discesserit. Plau. in mer. Ergo iter exequi meū me fines. Clar. Expe- ctāt iter lōgo sermone leuare. Lucr. li. v. Concussos itere ⁊ labefactos itere multo. Dicit iter q̄ vehēdo qd̄ teritur. vī ab eisdo. cui⁹ supinū ē itū. siue ab ito frequentatiuo. Sgr̄ q̄ q̄ q̄ viā. Hiero. i. li. numeri. Auertit se de itinere ⁊ ibat p̄ agrū De mari ē d̄. Ter. A in tu tibi hoc incōmodū euenisse iter. nō hercle parmeno verbis dici potest quātū re ipsa nauigas re icōmodū ē. Iter facere ē ire. qd̄ ⁊ iter tenere dicim⁹. Vir. Quoue tenetis iter. habere iter. idē qd̄ iturū eē vt iter. Ha- beo ad cesarē. i. op̄ me ire. vel iturus suz ad cesarē. At viam facerē nō est iter facere: sed locum vbi non erat via aperire.

Itineroz. aris. iter facio.
Itinerarium. viatorum. Unde itineraria d̄sr̄ commentarij ea- rum rerum que in itinere acciderunt.

Iterū aduerbiū s̄gr̄ rursus. vt atqz iterū ad troiaz magnus mit- tetur achilles. Interdū s̄gr̄ secundo. Li. i. arte. veteri. P̄mo quidem decipi incōmodum est iterum stultū. Tertio turpe.

Itero. as. pe. cor. rursus aliquid ago ⁊ q̄si per iter factum reuer- tor. Hel. lib. i. posuit pro eo. Sed eo senatores qui magistratū curulem nōdum ceperant pedibus iterauisse in curias. Sed hoc ab iter fit. In alia significatione ab iterum. Lu. li. i. Refi- sere atqz iterare pugnam iubet.

Itidē pe. cor. significat s̄sr̄ eodem modo: quasi iterū idē. Teren. Ibo ad eum: atqz hęc eadez que tibi dixi dicam itidem illa. Sue. de Aug. Centuriones statione deserta itidem vt mani- pulares capitali animaduersione puniunt.

Ithyra. pe. cor. v̄bs i tauro mōte parthiā versus. A q̄ ithyreus a. uz. Est aut̄ ithyre⁹ epythetō arcus. v̄s dicim⁹ ithyreos ar- cus ⁊ ithyreos sagittas. i. parthicos arc⁹ ⁊ parthicas sagittas q̄ parthi p̄cipue arcub⁹ ⁊ sagittis vtāf̄ i plio. Vir. ithyreos tari tozquent in arcus. Luc. ithyreis curus fuit ide sagittis

Ithome. oppidus in peloponneso: itemqz in thessalia. Unde itbo mens. iupiter.

Ithonia ciuitas in boeotia ab ithonio amphyctyonis filio quā alij ithonem vocant. A qua ⁊ pallas ithonia est appellata.

Itbo. as. fr̄ quēdatiuium est verbi eo. is. vnde iter dicitur.
Ithypballus proprie membruz virile erectum. D̄sr̄ ⁊ ithypbal- li curatores bacchi qui in ozebestra saltabant. Docnomine dictus est p̄cipus ἰσὺφαλλος.

Iturea regio est a qua iturei populi.

3 ante 21

Iubē. crines aialū a collo pendentes. vnde iubati leones d̄sr̄ q̄ iubas h̄sr̄ ad differentiam eorum qui iubas nō habent.

Iubar pp̄ie stella q̄ ante solē ortū lucifer. post solis occasuz ves- per appellat q̄ iubata appareat: vel q̄ splendor eius disfun- dat i modū iubē leonis radios. Vir. lib. iiii. Id portis iubare exorto. Sepe tñ p̄ ipso splēdore ponit. Quid. Et tremulū sū ma sp̄rgit i ede iubar. Et nō tñ de solis seu stelle: sed ē de cuiuscūqz rei splēdore vt auri argenti gēmarū a lucifero dici volūt. vnde ⁊ ad maiestates hominis trāsferunt. Laud. Per fratris regale iubar. Et aliquando ponitur pro auro.

Iubeo. iubes. iussi. iussim. Impero. Quintil. Nā quamuis infē- stū latronib⁹ mare iussus itraui neqz dissimulaueri magnas fuisse causas patri cur hoc mihi speraret. Interdū iubere po- nit p̄ rogare. Vir. Infandū regina iubes reuouere dolozem Interdū p̄ aperte dicere: q̄si exhortari aptareqz: vt iubeo te saluere. iubes me bene sperare. Teren. Iubeo ch̄zementē sal- uere. interdū pro decernere: vt populus iussit. i. decreuit. In- nentur hoc verbū cū accusatiuo. Quinti. Pater me iussit. A iubeo fit iussio. S̄sr̄ iussus us. ⁊ iussa. q̄qz ⁊ iussuz legat̄ Si- sen. lib. iij. Tamē Ludertibus senatuscōsulto ⁊ populi iusso dat cunitatē. A iussus fit componitur iniussus. Teren. in ecy. Quāobzē incendor̄ ira te esse auisam facere in iussu meo.

Iubilū. d̄sr̄ id qd̄ ex gaudio voce: nec tñ verbis explicatur. Sy- rius li. xiiij. Et letus scopulis audiuit iubila cyclops.

Iubilo. as. pe. cor. De quo Aug. Jubilare proprie est gaudium verbis nō posse explicare: ⁊ tñ voce testari qd̄ corde conce-

pū ē ⁊ verbis explicari nō pōt. Nō enī verbis iubatur: sed solus gaudētū sonitus reddid̄ q̄si p̄tinentis ⁊ parientis co- dis letitiā in vocē rei cepte q̄ verbis explicari non possit.

Iucidus a iuuo. as. q̄ mentem ⁊ sensum iuuat: ⁊ bis d̄ q̄ cū q̄ sit alteri vt ille gaudeat. Unde iucunde s̄gr̄: iucunda oratio iucūdus aspect⁹. Lic. ad atticū: Sūt mihi s̄gr̄ ⁊ laudis n̄gr̄ gratulatio tua iucūda ⁊ timozis cōsolatio grata. Q̄si iucū- dū d̄sr̄ qd̄ est letitiē plenū: vt apud eisdē lib. iij. inuēt. Est mu- bi iucūda in malis ⁊ grata in dolozē vestra erga me volun- tas. i. letitiē plena ⁊ voluptuosa q̄lis est in prosperis. H̄rta q̄ si plena effectus ⁊ fructus. In iucūdo enī quēdā gr̄a ē dele- ctationis: in grato ē cōmodi. Quippe a spectus rosari iucū- dus est. aspectus plenē messis gratus. H̄nc iucūditas quasi amenitas quēdam ex qua nascitur voluptas.

Iucidoz. aris voluptatē gaudū ⁊ delectationē assero. Lact. lib. iij. Quotidie aut̄ iucūdabar ante faciē eius cū letarē coe p̄- secto. S̄z hic sumit̄ p̄ gaudio affici. sicut ⁊ Hiero. Nulli ou- biū ē oēm illā celestē hierusalē: tūc exultasse in effabili letitia tūc iucūdātā eē i estimabili charitate: tūc q̄ oī gratulatiōē iubilasse q̄si festiuitas hęc q̄ nobis hodie renouit̄ annua il- lis oibus facta ē cōtinua. Imenif̄ ē iucūdo. as. Aug. li. xvij. ci. oei. Exaltasti dexteram iucūdasti oēs inimicos eius.

Iudea i uida filio Jacob dicitur sicut fuit vn⁹ x̄. xii. patri archis Nā h̄ fuerit. xii. trib⁹ q̄a. xii. filijs iacob. descenderūt a iuda. tñ iudei sūt appellati: qz vt Aug. in q̄ de stirpe eius regnū ve- niebat iudēis. Prop̄tauerat. n. Jacob dicens Non deficiet princeps de iuda nec dur de femozibus ei⁹ donec veniat cui re- promissuz ē. De tribu aut̄ iuda: venit d̄ns noster iesus X̄ps.

Iudea. e. iudeoz regio dicta ē. siue iuda i declinabile. a q̄ iudaic⁹ a. um. p. iudeus. a. um. sicut bezaic⁹. achaiic⁹. enboicis p̄be- bzgo acheco eubogo. iuue. iudaicū ediscūt. Duidif̄ at̄ iudea in duas ptes i citiorē ⁊ vltiorē. Hęc perga vocat̄: qz vt in- q̄r̄ p̄ly. a ceteris iudēis iordane sit amne discreta. Nā ⁊ re- gio q̄ trans euphraten ē perga noīatur. vt docet Stra. sicuti transpadani q̄ traspadū habitant Sic p̄ly. li. vi. citiorēz galliā vocat̄ q̄si p̄ga. hoc ē vltiorē sit aliq̄. Et i sacris litteris Secutē sūt eum turbē de galilea decapoli hierosolymis iu- dea. ⁊ trasfordane. iudea tñ toto palestina dicta ē: q̄pius La- naan a filio cam. Terra diues opuz frugibus fertilis opima balsamis. v̄s ob singularē aeris t̄pie vt elemētoz granā en- stimauerūt iudei eā p̄missā p̄rib⁹ terrā lacte ⁊ melle manētē

Iudex d̄sr̄ q̄si ius dicens p̄p̄o: siue q̄ i iure desep̄tet. iure aut̄ velle- ptare ē iuste iudicare. Et iudex ē q̄er iurisdicōe. p̄p̄ia aut̄ sibi delegata ⁊ cōmissa ius h̄z sup̄ causas litigiozū cognoscen- di. Et q̄er. p̄p̄ia iurisdicōne illud h̄z dicit̄ iudex ordinari⁹. Qui vō ex delegata dicitur delegatus extra ordinarius.

Iudicium. vt Hel. in q̄ diuiniatio dicitur: q̄si diuinare quodam mō iudicē opz quam s̄ntiam sese ferre par sit. iudicior̄ duoze nera ponit Aug. d̄nationis. ⁊ discretiōnis. v̄s scriptū est. iudica me deus ⁊ discerne cām meā. Apud iur̄f̄cōsultos va- rijs modis d̄sr̄ iudiciū. S̄z illud in p̄mis accipit̄ qd̄ p̄ ordina- tione causē discutiendē in iure coram iudice. Et est actus le- gittimus triū personarum. i. iudicis actoris ⁊ rei.

Iudico. as. q̄si ius dico discerno. vt recte iudicate s̄lij hoīuz. Ali- q̄si existimo: vt illud recte iudicasti. Aliq̄si alicuius cām au- dio ⁊ p̄ illo s̄ntiam fero. Et sic cū d̄sr̄ cōstruif̄. Aliq̄si condēno ⁊ tūc actō. Aug. iudicare alicui ē ferre s̄ntiam pro illo: siue an- dire eius cām: vt iudica pupillo ⁊ vidue. iudicare aliquem est ipsum cōdēnare: vt linguis suis dolozē agebat̄ iudica il- los. Construif̄ ē q̄si q̄si cū ḡtō vel abltō. Hel. Quantēqz peccā- niē iudicati essent predicabatur. P̄nius composita s̄nt ab in- dico. adiudico diiudico ⁊ p̄iudico.

Iudicialis ⁊ h̄ iudiciale s̄gr̄ quo d̄sr̄ iudicis vt iudicialis s̄ntia. Iudiciarius. a. um. qd̄ ad iudicē p̄tinet: siue vt iudicetur. Escla. poetarū ⁊ a rhetoz epilogis ad iudicandas lites vocatus rez iudiciariam: quoniatz vocis vt dicitur viue penuria erat qd̄ aiunt magistris cognoscerem.

Iugera pe. cor. i plurali iugera ⁊ iugeria. Vir. li. i. de rerū i. bi- ipantia vltiorēz metiunt̄ iugis in cāpania verib⁹ apud nos in argo